

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

Maputo Büyükelçiliği
Ticaret Müşavirliği

12.03.2026

Konuřmacılar

1. **Temel AKGÜN- DEİK Türkiye-Mozambik İř Konseyi Başkanı- Akgün A.ř. YK Başkanı**
2. **Halim ÖZGE- DTİK Mozambik Temsilcisi- Aqwadem Ülke Direktörü**
3. **Cumhur AKSOY- Karpowership-Mozambik Ülke Müdürü**
4. **Seyit Orhan BAYDAR- Limak Çimento SA- Mozambik Genel Müdür**

İçindekiler

1. Genel Bilgiler

Başlıca Sosyal Göstergeler
Doğal Kaynaklar ve Çevre
Coğrafi Konum Etkisi

2. Genel Ekonomik Durum

Temel Ekonomik Göstergeler
Ekonomik Görünüm
Lojistik Sektörü
Enerji Sektörü
Tarım Sektörü
Turizm Sektörü

3. Dış Ticaret

Dünya-Mozambik
Türkiye-Mozambik

4. Dış Ticaret Politikası ve Uygulamaları

5. Pazara Giriş

Reklam ve Satış, Tüketici Tercihleri, İhale Siteleri,
Vize, İş Yapma Kolaylığı

6. GZFT Analizi

1. Genel Bilgiler

Mozambik 35,8 milyon nüfuslu, alt gelir grubunda bir Güney Afrika ülkesidir.

Başlıca Sosyal Göstergeler

- Resmi Adı: Mozambik Cumhuriyeti
- Yönetim Biçimi: Başkanlık Sistemi
- Resmi Dili: Portekizce
- Başkent: Maputo: 1,1 milyon kişi (2017)
- Yüzölçümü 799.380 km²
- Nüfus: 35,8 milyon
- Dini Yapı: Hristiyan %58, Müslüman %20 Diğerleri: %22
- Büyük Kentler: Matola, Nampula, Beira
- Para Birimi: Mozambik Metikalı (Mzn)
- Kadın başına **4,8** çocuk doğurganlık oranı ve ortalama **64** yıllık yaşam beklentisi ile nüfus artış hızı yüksektir.
- Yoksulluk oranı **%81,3**
- İş gücünün **%80'inin** kayıt dışı olduğu tahmin edilmektedir.

1. Genel Bilgiler

LNG kaynakları, grafit ilaveten geniş arazilerle tarımsal üretim ve güneş enerjisi potansiyeli mevcuttur.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

- 36 milyon hektar ekilebilir arazi olmasına rağmen gıda alanında net ithalatçıdır. Mozambik kaju üretiminde dünyada 11. sıradadır. Bunun yanında pamuk, tütün, mısır ve şeker kamışı üretimi mevcuttur.
- Doğalgaz zengini bir ülkedir. Önemli kaynakları mevcuttur ve kaynakların üretime geçmesiyle bölgesel enerji noktası olma potansiyeli mevcuttur.
- Dünyanın üçüncü en büyük grafit üreticisi olan Mozambik dünyadaki toplam üretimin %10'unu gerçekleştirmektedir. Boyacılık, plastik ve inşaat malzemeleri alanında önemli bir element olan titanyum oksitin dünyadaki üretiminin %20'sini gerçekleştirmektedir. Alüminyum (Mozal), kömür, yakut, berilyum, lityum diğer önemli madenlerdir.

Coğrafi Konum Etkisi

- Beira, Nacala ve Maputo Limanları ile Zambiya, Zimbabve, Esvatini, Malavi ve Botswana gibi ülkelerin deniz yoluna çıkış kapısıdır.
- Bu nedenle, lojistik anlamında stratejik öneme ve büyük potansiyele sahiptir.

2. Genel Ekonomik Görünüm

Potansiyele rağmen kalkınma anlamında ciddi sorunlar yaşayan ülkelerin başında gelmektedir.

Temel Ekonomik Göstergeler

Mozambik	2023 Yılı	2024 Yılı	2024/2023 % Değişim
GSYH (Cari Fiyatlar -Milyar \$)	20,92	22,75	8,7
GSYH Reel Büyüme (Sabit Fiyatlar, %)	5,5	2,1	-3,4
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - \$)	622	656	5,5
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	7,1	4,1	-3
İşgücü (milyon)	14,6	15,1	3,4
İşsizlik Oranı (%)	6,7	6,7	0
Cari İşlemler Dengesi/GSYH (%)	-10,6	-11	-0,4
İhracat (Milyar \$)*	8,3	8,2	-1
İthalat (Milyar \$)*	10,1	9,2	-9

- Nüfus ve işgücü potansiyelinin GSYH'ye yansıtılamadığı görülmektedir.
- Cari işlemler açığı yüksek seyretmektedir.
- Dış ticaret anlamındaki potansiyelin verilere yansımadığı görülmektedir.

Kaynak: IMF, Dünya Bankası

2. Genel Ekonomik Görünüm

Altyapı, Madencilik, Enerji, Tarım Teknolojileri ve Turizm yatırımları büyümeyi destekleyebilir.

Ekonomik Görünüm

- GSYH'deki katma değer payları itibarıyla sektörler:
 - ✓ Hizmetler: %42
 - ✓ Tarım: %25
 - ✓ Sanayi: %22
- Ülkedeki yetişmiş insan gücü ve doğal kaynaklar nedeniyle oluşan potansiyelin canlanması için hedef sektörler madencilik, tarım, enerji ve turizm olarak belirlenmiştir.
- Ancak tarım alanında özellikle yağışlı mevsimdeki sel felaketleri en büyük engel olarak görülmektedir. Bu açıdan endüstriyel tarım ve sulama çözümleri alanında yatırım potansiyeli bulunmaktadır.
- 2025 yılı büyüme tahmini %3'tür.
- Önümüzdeki dönemde büyümeyi destekleyecek unsurlar:
 - ☐ Tarımsal üretim,
 - ☐ Enerji ve maden yatırımları,
 - ☐ Turizm yatırımları,
 - ☐ Genel olarak altyapı projelerinin hayata geçirilmesi,
- Ancak ülkedeki bürokratik engeller ve makroekonomik yönetimdeki başarısız tablo yatırımcıların iş yapma süreçlerini zorlaştırmaktadır.

2. Genel Ekonomik Görünüm

Mozambik Hint Okyanusu kıyısındaki limanlarıyla komşu ülkelerin deniz yoluna açılan kapısıdır.

Lojistik Sektörü

- Mozambik devleti 2027 yılında lojistik sektörünün ulusal ekonomiye katkısını %8'den %20'ye çıkarma hedefi koymuştur.
- Mozambik limanları, ülkenin iç kesimlerine ve komşu ülkelere bağlayan üç koridora bölünmüştür: Maputo Koridoru (Güneyde; Güney Afrika ve Esvatini ile bağlantılı), Beira Koridoru (Orta Bölgede; Zimbabwe ile bağlantılı) ve Nacala Koridoru (Kuzeyde; Malavi ve Zambiya ile bağlantılı).
- N1 karayolu güneyden kuzeye ülkeyi kapsamaktadır.
- Demiryolları doğu batı doğrultusunda kuzeyde Nacala ve Maputo koridorlarına bağlantılıdır ancak iyi durumda olmadığı için verimli kullanılamamaktadır.
- Ülkede 7 adet Uluslararası Havalimanı bulunsa da uçuşlar genellikle Maputo/Mavalene Uluslararası Havalimanı üzerinden gerçekleştirilmektedir.
- Ülkede gerek karayolu gerekse demiryollarının yeterli kapasitede olmaması nedeniyle ülke içi taşımacılık süreçlerinde sorunlar yaşanmaktadır.
- İlerleyen dönemdeki projeler Maputo, Beira ve Nacala Limanlarının kapasitelerinin geliştirilmesi, N1 karayolunun yeniden yapılandırılması ve demiryollarının genişletilmesi olarak dikkat çekmektedir.

2. Genel Ekonomik Görünüm

Enerji üretiminin ve nüfusun elektriğe erişim oranının artırılması hedeflenmektedir.

Enerji Sektörü

- Elektriğe erişebilen nüfus oranı Dünya Bankası verilerine göre %40 düzeyinde iken devlet verilerine göre %60 düzeyindedir. 2030 yılına kadar elektriğin tüm ülkeye ulaştırılması hedeflenmektedir.
- LNG alanında toplamda 50 milyar doları aşan mega projelerin inşası başlamıştır.
- Hidroelektrik alanında ise yaklaşık 10 milyar dolarlık projeler ile 2500 MW enerji üretimi hedeflenmektedir.
- Yeşil enerji dönüşümü kapsamındaki yenilenebilir enerji projeleri özellikle Dünya Bankası ve Afrika Kalkınma Bankası finansmanı ile hayata geçecektir.

**ELECTRICIDADE
DE MOÇAMBIQUE, E.P.**

**HIDROELÉCTRICA DE
CAHORA BASSA**
O Orgulho de Moçambique

2. Genel Ekonomik Görünüm

Tarımda endüstriyel üretime geçiş hedeflenmektedir.

Tarım Sektörü

- 2030 yılı sektörel stratejisine göre tarımda makineleşme ile endüstriyel üretim hedeflenmekte ve yerel üretimin artırılması için çalışmalar sürdürülmektedir.
- Ancak üretim veriminin düşük olması, doğal afetler ve tarımsal organizasyonun düşük olması bu hedefe ulaşmadaki engellerdir.
- Nüfusun %70'inin geçimini destekleyen sektör, kayıtlı işgücünün %75'i tarım sektöründe istihdam edilmektedir.
- Özellikle kuzey bölgelerde tarıma elverişli geniş araziler mevcuttur. Ancak ülkede elverişli arazilerin sadece %17'si kullanılmaktadır.
- Pamuk, şeker kamışı, mısır, Hindistan cevizi ve tütün gibi ürünlerin üretimi önemli düzeydedir.
- Ülkede gerek hayvancılık gerekse balıkçılık anlamında da önemli potansiyel bulunmaktadır.

2. Genel Ekonomik Görünüm

Uzun sahil şeridi ve vahşi doğa turizm potansiyeli oluşturmaktadır.

Turizm Sektörü

- 2.500 km'den fazla Hint Okyanusu sahil şeridine sahip ülkenin genelinde plaj ve ada turizmi imkanları bulunmaktadır. Ayrıca safari başta olmak üzere doğa turizmi yapılabilmektedir.
- Bazaruto Adası ve Vilankulos sahilleri, Tofo sahilleri, Gorongosa Ulusal Parkı gibi önemli turistik yerler mevcuttur.
- Turizm alanındaki temel problemin altyapı ve tesis eksikliği olduğu görülmektedir.
- Bu kapsamda, **otel ekipmanları, mobilya, inşaat malzemeleri, inşaat**

sektörü ve çevre dönüşüm teknolojileri için ihracat potansiyeli bulunmaktadır. Mozambik Turizm Enstitüsü: <https://inatur.gov.mz/>

3. Dış Ticaret

Ülkenin Dünya ve Türkiye ile Ticareti

Yıl	Ülkenin İhracatı	Ülkenin Türkiye'ye İhracatı	Türkiye Pay (%)	Ülkenin İthalatı	Ülkenin Türkiye'den İthalatı	Türkiye Pay (%)	Türkiye-Ülke Arası Toplam Dış Ticaret Hacmi
2021	5.111.686	45.431	0,89	8.622.697	122.538	1,42	167.969
2022	8.199.019	60.643	0,74	14.512.194	84.037	0,58	144.680
2023	8.276.429	121.346	1,47	10.069.934	65.172	0,65	186.518
2024	8.211.289	55.812	0,68	9.212.662	97.942	1,06	153.754

Kaynak: ITC Trademap Bin USD

3. Dış Ticaret

Ülkenin Dünyaya İhracatında İlk 10 Ürün

Tarife Pozisyonu 6 Basamaklı	Tarife Pozisyonu Adı	2021	2022	2023	2024	% Değişim 21-24	% Pay 2024
	Tüm ürünler	5.111.686	8.199.019	8.276.429	8.211.289	60,6	100,0
270119	Taşkömürü ve taşkömüründen elde edilen yakıtlar	1.079.327	2.035.076	1.760.985	1.747.417	61,9	21,2
271121	Doğalgaz	182.281	295.346	68.178	1.426.894	682,8	17,4
760110	Alüminyum	686.245	1.694.000	1.089.948	1.115.902	62,6	13,6
271600	Elektrik Enerjisi	454.398	399.440	658.249	688.559	51,5	8,6
271111	Doğalgaz	110.520	194.505	1.657.942	539.978	388,6	6,6
261400	Titanyum cevheri	335.787	470.517	371.755	349.408	4,1	4,3
270400	Kömür	334.367	869.802	464.625	256.303	-23,3	3,1
120740	Susam tohumu	83.960	94.813	149.812	223.205	165,8	2,7
240120	Tütün	130.925	129.175	146.302	201.401	53,8	2,5
760511	Alüminyum teller	135.487	154.962	160.586	159.444	17,7	1,9

Kaynak: ITC Trademap Bin USD

3. Dış Ticaret

Ülkenin Dünyaya İhracatında İlk 10 Ülke

Sıra No	Ülke Adı	2021	2022	2023	2024	% Değişim 21-24	% Pay 2024
	Dünya	5.111.686	8.199.019	8.276.429	8.211.289	60,6	100,0
1	Hindistan	803.155	1.780.473	1.294.335	1.469.230	82,9	17,4
2	Çin	489.427	497.247	1.175.372	1.349.283	175,7	16,4
3	G. Afrika	855.242	972.482	1.156.506	1.210.032	41,5	14,7
4	Singapur	150.535	382.915	390.315	715.538	375,3	8,7
5	G. Kore	193.303	501.045	466.580	405.914	110	4,9
6	Vietnam	45.584	172.801	324.325	350.748	669,5	4,3
7	İngiltere	372.258	994.307	399.839	329.975	-11,4	4
8	Hollanda	561.582	314.053	304.762	294.032	-47,6	3,6
9	Birleşik Arap Emirlikleri	73.180	148.365	179.520	179.514	145,3	2,2
10	Zambiya	53.772	90.207	81.172	173.082	221,9	2,1

Kaynak: ITC Trademap

Bin USD

- İlk 3 ülke ihracattan %48,5 pay almaktadır.
- İhracat son 3 yılda %60 artış kaydetmiştir.
- Uzak Doğu ülkeleri paylarını hızla yükseltmiştir.

3. Dış Ticaret

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ürün

Tarife Pozisyonu 6 Basamaklı	Tarife Pozisyonu Adı	2021	2022	2023	2024	% Değişim 21-24	% Pay 2024
	Tüm ürünler	8.622.697	14.512.194	10.069.934	9.212.662	6,8	100
271019	Petrol yağları	775.084	1.774.889	1.258.698	1.045.586	34,9	11,3
100630	Yarı veya tam yağlı değirmenden geçirilmiş pirinç	374.450	315.775	347.985	469.519	25,4	5,1
271012	Hafif yağlar ve müstahzarları	274.408	423.453	392.032	381.868	39,2	4,2
151110	Palm yağı	295.403	272.582	249.062	215.747	-27	2,3
271600	Elektrik enerjisi	217.204	120.417	209.953	209.113	-3,7	2,2
100199	Buğday ve mahlut	252.159	258.159	255.300	206.713	-18	2,2
271312	Petrol koku	83.543	164.753	130.241	188.977	126	2,1
282612	Alüminyum florid	136.381	531.724	380.477	176.721	29,6	1,9
870421	Motorlu taşıtlar	140.031	158.060	157.590	132.825	-5,1	1,4
300490	Tedavide kullanılan karışık ilaçlar	195.230	186.229	219.324	131.118	-32,8	1,4

Kaynak: ITC Trademap

Bin USD

3. Dış Ticaret

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ülke

Sıra No	Ülke Adı	2021	2022	2023	2024	% Değişim 21-24	% Pay 2024
	Dünya	8.622.697	14.512.194	10.069.934	9.212.662	6,8	100,0
1	G. Afrika	2.252.486	2.186.504	2.340.949	2.303.780	2,3	39,4
2	Çin	946.363	1.060.885	1.552.699	1.496.371	58,1	14,2
3	Hindistan	739.751	831.387	807.329	625.987	-15,4	7,6
4	Birleşik Arap Emirlikleri	716.751	1.457.704	1.041.021	531.276	-25,9	4,2
5	Umman	75.284	57.964	32.594	509.415	576,7	3,5
6	Singapur	532.433	697.282	596.241	432.931	-18,7	3,3
7	Portekiz	302.880	277.262	269.545	298.687	-1,4	2,9
8	Avustralya	94.505	231.306	57.470	234.015	147,6	2,1
9	Japonya	230.299	219.042	215.945	204.240	-11,3	2
10	Malezya	250.248	152.577	209.348	200.117	-20,0	1,8

Kaynak: ITC Trademap Bin USD

- İlk 2 ülke ithalattan %53,6 pay almaktadır.
- İthalat artışı ihracat artışının oldukça gerisinde kalmıştır.
- İthal talebinin ülkelere göre dalgalı seyir izlemesi dikkat çekmektedir.

3. Dış Ticaret

Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün

Tarife Pozisyonu 6 Basamaklı	Tarife Pozisyonu Adı (Türkçe)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	% Değişim 20-25	% Pay 2025
TOPLAM	Tüm Ürünler	76.696	122.538	84.037	65.172	97.942	48.830	-36,3	100,0
210690	TARİFENİN BAŞKA YERİNDE BELİRTİLMİYEN VEYA YER ALMAYAN DİĞER GIDA MÜSTAHZARLARI	1.786	2.861	3.063	3.278	3.581	4.655	160,6	9,5
940690	PREFABRİK YAPIIAR; AHŞAPTAN OLANLAR HARIÇ	12.457	4.069	271	116	37.252	4.380	-64,8	9
851660	ELEKTRİKLİ DİĞER FIRINLAR, OCAKLAR, PIŞIRME SAÇLARI, IZGARALAR VE KIZARTMA CİHAZLARI	1.921	3.344	3.747	4.766	2.702	3.465	80,4	7,1
190219	MAKARNA; PIŞIRILMEMİŞ, YUMURTA İÇERMEYEN	1.887	4.617	5.518	2.578	5.452	2.851	51,1	5,8
930320	DİĞER SPOR, AV VEYA HEDEF İÇİN YİVSİZ TÜFEKLER	46	132	60	80	69	1.510	3154,3	3,1
210210	CANLI MAYALAR	863	1.135	1.528	1.831	925	1.418	64,2	2,9
170230	GLİKOZ VE GLİKOZ ŞURUBU; FRUKTOZ İÇERMEYENLER	2.816	2.431	2.605	2.606	3.792	1.330	-52,8	2,7
240311	NARGİLE TÜTÜNLERİ; AROMALANDIRILMIŞ OLSUN, OLMASIN			1.807	440	769	1.320	-	2,7
160100	ETTEN, SAKATATTAN SOSİSLER VE BENZERİ ÜRÜNLER	93	870	1.234	1.266	1.306	1.256	1251,5	2,6
721420	DEMİR/ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN ÇUBUKLAR; SICAK HADDELEME	4.768	9.074	1.523	1.819	3.228	1.218	-74,4	2,5

Kaynak:
T.C. Ticaret
Bakanlığı

Bin USD

3. Dış Ticaret

Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 5 Ürün

Tarife Pozisyonu 6 Basamaklı	Tarife Pozisyonu Adı	2020	2021	2022	2023	2024	2025	% Değişim 20-25	% Pay 2025
TOPLAM	Tüm Ürünler	71.046	45.431	60.643	121.346	55.812	63.527	-10,6	100,0
271111	DOĞAL GAZ (SIVILAŞTIRILMIŞ)	-	-	-	63.929	-	34.725	-	54,7
240120	TÜTÜN (TAMAMEN VEYA KISMEN SAPLARI KOPARILMIŞ, DAMARI ÇIKARILMIŞ)	52.157	40.929	26.858	43.801	33.279	24.736	-52,6	38,9
250410	TABİİ GRAFİT; TOZ VEYA FLOKON HALİNDE OLAN	1.012	1.082	729	1.920	4.780	1.184	16,9	1,9
120740	SUSAM TOHUMU	7.162	414	428	10.536	5.210	1.046	-85,4	1,6
261400	TİTANYUM CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ TİTANYUM CEVHERLERİ	-	-	-	61	542	759	-	1,2

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı Bin USD

4. Dış Ticaret Politikası ve Uygulamaları

Mozambik DTÖ, SADC ve AfCFTA Üyesidir

Dış Ticaret Politikası

- Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olan Mozambik Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) ve Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Alanı (AfCFTA) gibi organizasyonların bir üyesidir. Ayrıca İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) üyesidir.
- Malavi ve Zimbabve gibi ülkelerle SADC dışı ikili ticari anlaşmaları mevcuttur.
- SADC kapsamında Mozambik'in bölgesel yatırımlardan faydalanması beklenmektedir.
- İthalat sırasında %16 KDV uygulanmaktadır.
- Kurumlar vergisi %32 ile dünya ortalaması olan %21'in oldukça üzerindedir.

- Güney Afrika, Hindistan, Vietnam, Makao, Portekiz, Botswana, İtalya, **Morityus ve BAE** ile **Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi** anlaşması mevcuttur.

Creating One African Market

4. Dış Ticaret Politikası ve Uygulamaları

Gümrükleme işlemlerinde yetkili kuruluş Mozambik Vergi Kurumu'dur.

Gümrük Tarifeleri

- Mozambik Vergi Kurumu (Autoridade Tributária de Moçambique) gümrük tarifelerinin belirlendiği ve gümrükleme süreçlerinin yönetildiği kurum olarak karşımıza çıkmaktadır.
- HS Code ile arama için link <https://jue.mcnet.co.mz/>
- Makine ve ekipmanlara en düşük, hammadde ve yarı mamule orta seviye ve nihai mallara daha yüksek düzeyde vergi uygulamaları mevcuttur.
- 2025 yılında vergi gelirlerinin %28'i gümrük vergilerinden elde edilmiştir.

Autoridade Tributária
de Moçambique

4. Dış Ticaret Politikası ve Uygulamaları

Bazı ürünlerin özel işlemlere ve geçici kısıtlamaya tabi olduğu hususu göz önünde bulundurulmalıdır.

MOZAMBİK'TE İTHALATI ÖZEL İŞLEMLERE TABİ ÜRÜNLER

- Bitkiler ve Bitki Kaynaklı Ürünler
- Hayvanlar ve Hayvansal Ürünler
- Deniz ve Su Ürünleri
- İlaçlar
- Veteriner İlaçları
- Tarım Kimyasalları
- Silahlar ve Patlayıcılar

İTHALATINA GEÇİCİ KISITLAMA KONAN ÜRÜNLER

- Et ve yenilebilir kuş sakatatları
- Şeker
- Makarna
- Şişelenmiş su, gazlı ve alkollü içecekler
- Tuz ve sodyum klorür
- Çimento
- Fayans
- Mısır ve mısır unu
- Ahşap ve metal mobilya
- Kağıt ve karton ürünleri
- *Pirinç ve buğday da listedeydi ama 1 ay içinde çıkarıldı.*

5. Pazara Giriş

Nakit kullanımı yüksek, bazı tüketicilerde marka güvenilirliği ve genel olarak fiyat esnekliği yüksektir.

Reklam, Satış Teknikleri ve Satışları Etkileyebilecek Faktörler

- TV, radyo ve gazeteler en önemli reklam mecralarıdır. Sosyal medya pazarlama amaçlı kullanılmaktadır.
- M-Pesa gibi sms yoluyla para gönderme ülke genelinde yaygındır.
- Kredi kartları büyük şehirlerde kullanılmaktadır. Ancak zaman zaman ağ sorunları ve komisyon nedeniyle nakit para genelde avantajlıdır.
- Portekizce resmi dildir ve herkes konuşmaktadır.
- Ürün tanıtımı için fuarlar ve kültürel etkinlikler gibi yerinde tanıtım faaliyetleri gereklidir.
- Güvenilir yerel ortaklar ile pazara giriş ve sonrasında daimi temsilci bulundurmak riskleri azaltacaktır.

Tüketici Tercihleri

- Nüfusun %44'ü 15 yaşın altındadır.
- Nüfusun %64'ü halen kırsal alanda yaşamaktadır.
- Mozambik'te fiyat hassasiyeti önemli olsa da azınlık olan üst gelir grubunda marka güvenilirliği ve kalite ön plandadır.
- Fiyat, bulunabilirlik ve pazaryerine yakınlık satın alma tercihi için diğer önemli faktörlerdir.
- Etiketleme ve ürün içerik bilgileri Portekizce olmalıdır.

5. Pazara Giriş

İhale duyuruları günlük gazeteler ve kamu ihale kurumu platformu üzerinden duyurulmaktadır.

İhale Siteleri

- Afrika kalkınma bankası ihaleleri:
<https://www.afdb.org/en/projects-and-operations/procurement>
- Dünya bankası ihaleleri:
<https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/procurement?srce=both>
- Kamu İhale Kurumu (UFSA) Platformu:
<https://www.ufsa.gov.mz/concursos.php>
- İhaleler Noticias isimli günlük gazetede düzenli olarak yayımlanmaktadır.
- Ayrıca kurumlar ihale başvuruları için ayrı platformlar kurabiliyorlar.

Vize ve Uçuş Sıklığı

- Umuma mahsus pasaport hamili Türk vatandaşları vizeye tabidir. Elektronik vize uygulaması mevcuttur ve seyahat öncesinde ön onay almak gereklidir.
- Türk Havayollarının ülkeye haftada 3 defa uçuşu vardır.
- Katar ve Etiyopya diğer alternatif havayollarıdır. Güney Afrika önemli bir nokta orada alternatif daha fazla.
- Seyahat Sağlık koşulları için:
<https://www.seyahatsagligi.gov.tr/site/SaglikBilgisi/MB>

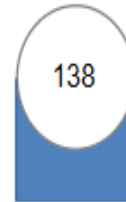
5. Pazara Giriş

İnşaat izni süreçleri görece kolaydır. Ancak işe başlamada riskler bulunmaktadır.

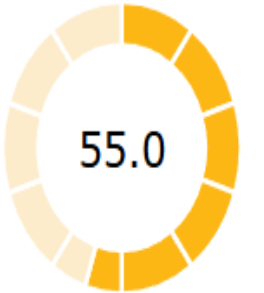
İş Yapma Kolaylığı ve İş Ortamını İyileştirmeye Yönelik Bazı Uygulamalar

- Mozambik en son 2020 yılı verilerinin mevcut olduğu iş yapma kolaylığı endeksinde 55 genel skor puanı ile 193 ülke arasından 138. sırada yer almıştır. Ülkenin en güçlü olduğu alan inşaat izni alanıdır. (61. sırada). En zayıf olduğu alan ise iş yapmaya başlama alanıdır. (176.)
- Bölge ülkelerinin genel problemi olan elektriğe ulaşım konusunda Mozambik görece daha sorunsuz bir ülke olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Ayrıca Mozambik Yatırımı ve İhracatı Geliştirme Ajansı (APIEX) kendi projesi ile gelen girişimcilerin pazara giriş süreçlerine katkı sağlamakta ve yatırım ortamının iyileşmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca avantajlı vergi oranları ve/veya muafiyetleri gibi her projeye/sektöre özgü avantajlara APIEX üzerinden ulaşılabilir.

DB Rank

DB Score

5. Pazara Giriş

Şirket kurulumu süreçleri bürokratik anlamda yavaş işlemektedir.

Şirket Kurulumu Süreci

	İşlem	Zaman
1	Şirket İsmi Rezervasyonu İsim Tescil Birimi (Conservatória do Registo das Entidades Legais) ofisine başvuru (Başvuru Formu ve Pasaport Fotokopisi)	1 Gün
2	Şirket Kuruluş Sözleşmesinin Hazırlanması	1 Gün
3	Vergi Numarası(NUIT) İçin Vergi Ofisine Başvurulması Aynı gün numara alınır, fakat sertifikanın ele geçmesi 1 haftayı bulabilir	7 Gün
4	Banka Hesabı Açılması ve Başlangıç Sermayesinin Bankaya Depozito Olarak Yatırılması Depozitonun yatırıldığına ilişkin belge İsim Tescil Birimine tevsik edilecektir.	1 Gün
5	Ticaret Kaydı Sertifikası İçin İsim Tescil Birimine Başvuru ve Şirket Bilgilerinin Resmi Gazetede Yayımlanması	15-30 Gün
6	İşletme Lisansı İçin Belediyeye Başvuru Başvuru Formunun Doldurulması ve aşağıdaki belgelerin eklenmesi -Pasaport fotokopisi ve DIRE veya en az 6 aylık geçici oturma izni -İsim Tescil Belgesi veya Resmi Gazete örneği -Vergi Numarası fotokopisi	1 Gün

	İşlem	Zaman
7	Faaliyet Başlamasının Vergi Ofisine Beyan edilmesi KDV ve Kurumlar Vergisi için faaliyet başlangıcından 15 gün önce başvurulmalıdır. Form doldurulup, işletme lisansı fotokopisi de eklenmelidir.	1 Gün
8	Çalışanların Sosyal Güvenliğe Kayıtları INSS - (National Social Security Institute) Sözleşme imzasından sonra 15 gün içerisinde kayıt formu doldurulup, çalışan kimlik kartı, faaliyet lisansı ve şirket vergi numarası ile birlikte başvurulmalıdır.	1 Gün
9	İstihdam Merkezine Faaliyet Başlangıcının Beyanı ve Çalışanların Kaydı	1 Gün
10	Çalışan Hayat Sigortası Sosyal güvenlik tarafından karşılanmayan giderler için çalışana hayat sigortası yaptırılmalıdır.	1 Gün
11	Şirketin faaliyette bulunacağı iş sahasından (sektörden) "işletme lisansı" alınması	Değişken

6. GZFT Analizi

Ekonomik dönüşüm devlet politikası olsa da gerekli momentum yakalanamamıştır.

Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler

GÜÇLÜ YÖNLER

- Genç nüfus ve işgücü
- Birçok alanda üretime açık durumda olması
- Firmalarımızın çözüm odaklı oluşu
- Türkiye imajının pozitif olması

ZAYIF YÖNLER

- Sağlık, eğitim ve güvenlik anlamında sorunlar
- Kalifiye iş gücüne ulaşmada sorun
- Coğrafi olarak Türkiye'ye uzak olması
- Lojistik sorunları
- Ölçek Yetersizliği

FIRSATLAR

- Uluslararası kuruluşlardan altyapı projeleri için kalkınma yardımları
- Dış finansman ve yatırıma ihtiyaç
- İthalata bağımlı ekonomi
- Devletin kalkınma projelerine öncelik vermesi
- Helal ürünlere yoğun ilgi

TEHDİTLER

- Üretim maliyetlerinin yüksek olması
- Güney Afrika'nın pazarda hakimiyeti
- Yüksek vergi oranları
- Banka işlemlerinde sorunlar
- Portekizce'nin resmi işlerde kullanılması

Teşekkürler.

T.C. Maputo Büyükelçiliği
Ticaret Müşavirliği
Telefon: 0 312 204 8078
E-posta: maputo@ticaret.gov.tr